

**DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE
SCRISĂ PRIN DIFERITE TIPURI DE COMPUNERI LA
ELEVII DIN CLASELE PRIMARE**

CIOBANU Valentina, dr., conf. univ.

Summary

This article approaches the problem of communicative competence development through different types of compositions and the difficulties pupils in primary classes meet while developing compositions.

Compositions help pupils in primary classes to develop written-communicative competence, providing optimal conditions for placing students in position to practice the act of communication in written form.

Teachers in primary education will be able to develop the written-communicative competence through compositions to pupils in primary classes, if they know: mandatory requirements of a composition (they will allow pupils to meet the requirements), the stages of development and the most effective didactic strategies that contribute to removing the difficulties that arise when writing compositions.

Reforma curriculară în Republica Moldova se fundamentează pe o nouă abordare în pedagogie, numită pedagogia competențelor, și de promovarea unei didactici funcționale, care vizează formarea la elevi a unui sistem de competențe necesare acestora” [1, p. 8].

Dezvoltarea competenței de comunicare la elevii din clasele primare se formează treptat, deoarece acest proces este unul complex. Limbajul ca instrument al comunicării, la această vîrstă, se transformă dintr-un limbaj spontan în unul corect, coerent, nuanțat, cu ajutorul căruia elevii transmit idei, gînduri, sentimente și atitudini.

În cele ce urmează ne vom referi la unele aspecte ce țin de dezvoltarea competenței de comunicare prin diverse tipuri de

compuneri și la dificultățile pe care le întâmpină elevii din clasele primare la formarea acestei competențe. Școala primară pune bazele formării unor deprinderi de a realiza compuneri în formă scrisă.

Silvia Nuța susține „compunerile reprezintă rezultanta unei activități intelectuale complexe, care implică sinteza cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor dobândite de elevi în cadrul lecțiilor de limba și literatura română. Compunerile sînt o sinteză a tot ceea ce învață elevii la disciplina limba și literatura română sub raportul corectitudinii exprimării” [2, p. 50].

În Scrisoarea metodică 2015-2016 se menționează „*compoziția (compunerea)* este o lucrare, în mare măsură, independentă, o expunere în scris a gândurilor (opiniilor) elevului în legătură cu o temă dată”.

Ioan Șerdean menționează că „valorificarea compunerilor constă, în primul rînd, în faptul că oferă condiții optime pentru punerea elevilor în situația de a exersa în mod sistematic actul exprimării; activitatea elevilor la aceste lecții angajează în mod efectiv capacitățile lor intelectuale, de creație” [3, p. 236].

Dezvoltarea competenței de comunicare scrisă prin compuneri reprezintă un proces îndelungat, în care rolul de îndrumător al învățătorului este considerabil. Prin intermediul compunerilor valorificăm cunoștințele, deprinderile și priceperile elevilor de a se exprima corect în formă scrisă, de a crea idei, de a le ordona într-o succesiune logică și de a le aranja corect în pagină.

Competența de a-și expune coerent gândurile în formă scrisă este una din cele mai complicate. Tehnica compunerii se însușește treptat, urmărindu-se obiective și conținuturi specifice pentru fiecare clasă. Învățătorul claselor primare trebuie să cunoască foarte bine atît cerințele obligatorii și etapele elaborării unei compuneri, cît și metodologia realizării acesteia.

Întrucît *compunerile* sînt o formă specifică de comunicare, prin intermediul lor învățătorul trebuie să contribuie nu numai la

dezvoltarea competenței de comunicare scrisă, dar și la dezvoltarea imaginației și a gândirii lor creatoare.

Practica școlii primare demonstrează că elevii nu sînt orientați întotdeauna în direcția stimulării activității creatoare prin *lecțiile de compuneri*. În clasele primare sînt folosite cu totul insuficient asemenea *forme de compunere* și modalități de lucru, care să aibă în vedere realizarea de către elevi a unor lucrări în care contribuția lor personală să aibă o pondere sporită.

Analizînd conținuturile curriculare, constatăm că pentru elevii din clasele primare sînt prevăzute diverse tipuri de compuneri: compuneri după o ilustrație, după un tablou artistic, compuneri-descriere a unui colț din natură, compuneri după plan dat sau compuneri cu început / sfîrșit dat și compuneri cu titlu / tema dată.

„Experiența arată că toți elevii sînt capabili, într-o măsură mai mare sau mai mică, să desfășoare o activitate de creație, să aducă o notă de originalitate în compunerile pe care le realizează, dacă sînt pregătiți în acest scop și li se creează condițiile corespunzătoare. Tocmai în aceasta trebuie văzută valoarea formativă a compunerilor, contribuția lor la dezvoltarea exprimării corecte, precum și a capacităților intelectuale ale elevilor, în special, a imaginației și a gândirii creatoare” [3, p. 241].

În scopul de a constata unele aspecte ce țin de dezvoltarea competenței de comunicare prin diverse tipuri de compuneri și care sînt dificultățile pe care le întîmpină elevii din clasele primare la elaborarea compozițiilor, am administrat un chestionar pe un eșantion de 20 de învățători practicieni. Chestionarul l-am realizat în următoarele instituții din municipiul Chișinău: Liceul Teoretic „Tudor Vladimirescu” din Chișinău, Școala Primară „Prometeu-Junior” din Chișinău, LLMTI „Socrate” din Chișinău, Gimnaziul nr. 42, Liceul Teoretic „Vasile Lupu” din satul Susleni, raionul Orhei, Gimnaziul „Ion Creangă” din satul Teleșcu, raionul Orhei. Sondajul s-a realizat în luna februarie 2016.

Analizînd rezultatele sondajului, am constatat că la prima întrebare: „Care tipuri de compuneri contribuie, într-o măsură mai mare, la dezvoltarea competenței de comunicare la elevii din clasele primare?”, majoritatea respondenților (70%) au menționat *compunerile după o imagine sau după un  ir de imagini*, iar 30% dintre ace tia au indicat *compunerile după planul dat*.

Considerăm că anume compunerile după o imagine sau după un  ir de imagini contribuie considerabil la dezvoltarea competenței de comunicare la elevii din clasele primare.

La cea de-a doua întrebare: „Care tipuri de compuneri sînt mai dificil de realizat de către elevii din clasele primare?”, jumătate dintre cei chestionați (50%) au menționat că pentru elevii din clasele primare sînt dificil de realizat *compunerile-descriere a unui col  din natură*, iar 50% dintre respondenți au indicat *compunerile cu titlul dat*.

Aceste tipuri de compuneri sînt mai dificil de realizat de către elevii din clasele primare, deoarece, în mod special, la elaborarea compunerilor-descrieri ale unui col  din natură ace tia trebuie să zugi veasc  natura după memorie  i imagina ie, dar la această v rst  imagina ia este mai slab dezvoltată.

La următoarea întrebare: „Care sînt dificult tile  nt mpinate de către elevii din clasele primare la elaborarea compunerilor?”, un procent semnificativ (60%) dintre respondenți au menționat că dificultatea cea mai mare este respectarea celor trei p r i ale compunerii: *introducere*, *cuprins*  i * ncheiere*, iar 40% au răspuns că elevilor din clasele primare le este dificil să aranjeze ideile într-o succesiune logică.

Considerăm că pentru elevii din clasele primare este foarte dificil să respecte p r ile compunerii, în mod special, *introducerea*  i * ncheierea*. Includerea în introducere a unei informa ii scurte care să con in  o idee ce va fi dezvăluită în cuprins, iar în încheiere să realizeze o concluzie la cele spuse în introducere  i cuprins este

dificil de realizat pentru elevii din clasele primare. Cadrele didactice vor forma această deprindere într-un timp îndelungat, realizând cu elevii diverse tipuri de compuneri.

Referindu-ne la dificultatea de a aranja ideile într-o succesiune logică, menționăm că această deprindere se formează în timp, întrucât pentru mulți elevi este o problemă să respecte consecutivitatea logică a ideilor în formă scrisă. În acest scop, cadrele didactice trebuie să le propună elevilor diverse exerciții în care propozițiile sînt aranjate haotic. Exersînd mai frecvent astfel de exerciții, vom forma la elevi deprinderea de a aranja ideile într-o succesiune logică.

La întrebarea „Care sînt cele mai frecvente greșeli comise de elevi la elaborarea compozițiilor: de exprimare, ortografice sau de punctuație?”, 40% dintre respondenți au menționat că mai frecvente sînt greșelile de exprimare, 40% dintre respondenți au susținut că elevii din clasele primare comit multe greșeli la scrierea ortogramelor și numai 20% au menționat că aceștia se confruntă cu dificultăți la utilizarea corectă a semnelor de punctuație.

Referindu-ne la greșelile de scriere ortografică, putem menționa că la această vîrstă nu întotdeauna se poate apela la teoria lingvistică, întrucât în perioada pregramaticală, specifică pentru elevii din clasele I-II, ortogramele se însușesc mecanic și intuitiv. Un argument în acest sens ar fi că pentru elevii din clasele primare este foarte dificil să conștientizeze importanța aplicării regulilor gramaticale la scrierea corectă a ortogramelor.

Considerăm că pentru a eficientiza procesul de formare a deprinderilor de scriere ortografică la această vîrstă sînt binevenite exercițiile ortografice. În scopul de a asigura eficiența formării deprinderilor de scriere ortografică corectă, cadrele didactice trebuie să propună un sistem de exerciții ortografice: de identificare a ortogramelor, de completare cu forma ortografică corectă, de identificare a formei corecte și de utilizare a acestor forme într-un text coerent etc.

În ceea ce privește greșelile pe care elevii din clasele primare le comit frecvent la utilizarea semnelor de punctuație, considerăm că sînt binevenite exercițiile ce au afit caracter reproductiv, cît și caracter creativ.

La întrebarea „Ce strategii eficiente utilizați la înlăturarea dificultăților în scrierea compozițiilor?”, răspunsurile au fost diferite, deoarece spectru de strategii este foarte variat și învățătorii chestionați au indicat diverse metode și tehnici ca: *Exercițiul, Explicarea, Completarea lacunară, Portofoliu, Descrierea etc.* Menționăm că, deși au fost enumerate diverse strategii didactice, majoritatea respondenților (60%) sînt de părere că o metodă eficientă care vizează dezvoltarea competenței de comunicare scrisă și ajută la înlăturarea dificultăților de exprimare corectă, de scriere ortografică și de punctuație este *exercițiul*, iar 40% dintre respondenți au menționat că *dictările* sînt eficiente în însușirea normelor ortografice și de punctuație.

Considerăm că *exercițiul* este o metodă eficientă ce contribuie la dezvoltarea competenței de comunicare scrisă sub toate aspectele: aranjarea ideilor în succesiune logică, corectitudinea exprimării și de scriere ortografică.

Compunerile contribuie la dezvoltarea competenței de comunicare scrisă la elevii din clasele primare, oferind condiții optime pentru punerea elevilor în situația de a exersa actul comunicării în formă scrisă: de a folosi corect vocabularul, de a utiliza un limbaj clar și bogat în mijloace de exprimare artistică și de a respecta normele ortografice și de punctuație.

Cadrele didactice din domeniul învățămîntului primar vor reuși să dezvolte la elevii din clasele primare competența de comunicare scrisă prin compuneri, dacă vor cunoaște: cerințele obligatorii ale unei compuneri (vor urmări ca elevii să le respecte), etapele elaborării acestora și cele mai eficiente strategii didactice ce

contribuie la înlăturarea dificultăților ce apar la scrierea compozițiilor.

Bibliografie

1. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta primară, Chișinău, 2011.
2. Nuța, S., Metodica predării limbii române în clasele primare, Editura Aramis, București, 2000.
3. Șerdean, I., Didactica limbii și literaturii române în învățământul primar, Editura Corint, București, 2003.

ASPECTE TEORETICO-PRACTICE DE REALIZARE A INTERDISCIPLINARITĂȚII LA MATEMATICĂ ÎN CLASA A IV-A

DUBINEANSCHI Tatiana, dr., conf. univ.

Summary

In this article is approached the concept of interdisciplinary, are proposed two interdisciplinary activities that can be realized during lessons of mathematics in primary classes.

În contextul actual, atât de complex, aflat într-o continuă și rapidă transformare, datorită unei explozii informaționale fără precedent, școala și, implicit, conceptul de educație trebuie să răspundă necesității de a pregăti elevii pentru viață.

„A face față solicitărilor și provocărilor lumii contemporane presupune să ai capacitatea de a face transferuri rapide și eficiente între diversele „felde” disciplinare, a aduna, a sintetiza și a pune la lucru împreună cunoștințe, deprinderi și competente dobândite prin studierea diverselor discipline” [1, p. 6].

Problema *interdisciplinarității* a preocupat filosofii și pedagogii încă din cele mai vechi timpuri: sofistii greci, *Plinius*, *Comenius* și *Leibnitz*; filosofi români precum *Spiru Haret*, *Iosif Gabrea*, *G. Găvănescu*. *Ian Amos Comenius* opta pentru studierea